

275

การศึกษาพฤติกรรมประชาธิปไตยของครูอนุบาลในโรงเรียนอนุบาล
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

นางสาวกุสุมาวดี พะวินรัมย์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาประถมศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2539

ISBN 974-633-393-3

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

T16496482

A STUDY OF DEMOCRATIC BEHAVIORS OF PRESCHOOL TEACHERS IN SCHOOLS
UNDER THE JURISDICTION OF THE OFFICE OF THE NATIONAL
PRIMARY EDUCATION COMMISSION

Miss Kusumavadee Pavinrum

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of Requirements
for the Degree of Master of Education
Department of Elementary Education
Graduate School
Chulalongkorn University

1996

ISBN 974-633-393-3

พิมพ์ต้นฉบับบทคัดย่อวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงแผ่นเดียว

กุสุมาวดี พะวินรัมย์ : การศึกษาพฤติกรรมประชาธิปไตยของครูอนุบาลในโรงเรียนอนุบาล
อนุบาล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (A STUDY OF
DEMOCRATIC BEHAVIORS OF PRESCHOOL TEACHERS IN SCHOOLS UNDER THE
JURISDICTION OF THE OFFICE OF THE NATIONAL PRIMARY EDUCATION
COMMISSION) อ.ที่ปรึกษา : รศ.ดร.ทศนา แคมมณี, 272 หน้า. ISBN 974-633-
393-3

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมประชาธิปไตยของครูอนุบาลในโรงเรียนอนุบาล
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ซึ่งครอบคลุมลักษณะพฤติกรรมด้านการ
เคารพผู้อื่น ด้านการแสดงความคิดเห็น ด้านการยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ด้านการพิจารณา
ความคิดเห็นของผู้อื่น ด้านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมส่วนรวม ด้านการตัดสินใจอย่างมีเหตุผล และด้าน
การปฏิบัติตามสิทธิหน้าที่และเสรีภาพของตนเองและผู้อื่น กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย เป็นครู
ผู้สอนชั้นอนุบาล 2 ในโรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัดทั่วประเทศ และในโรงเรียนอนุบาลใน
กรุงเทพมหานคร 4 โรง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ จำนวน 350 คน
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบวัดพฤติกรรมประชาธิปไตยและแบบสังเกตพฤติกรรมประชาธิปไตย
ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ข้อมูลที่ได้นำมาวิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ หาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบน
มาตรฐาน

ผลการวิจัยจากแบบวัดพฤติกรรมประชาธิปไตยพบว่า ครูจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้
แก่เด็กอยู่ในระดับมากในด้านการเคารพผู้อื่น ด้านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมส่วนรวม ด้านการ
ปฏิบัติตามสิทธิหน้าที่และเสรีภาพของตนเองและผู้อื่น ด้านการแสดงความคิดเห็น และด้านการ
ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น แต่ครูจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้แก่เด็กอยู่ในระดับปานกลางใน
ด้านการตัดสินใจอย่างมีเหตุผล และด้านการพิจารณาความคิดเห็นของผู้อื่น ครูเป็นตัวอย่างที่ดีให้แก่
เด็กอยู่ในระดับมากในด้านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมส่วนรวม ด้านการปฏิบัติตามสิทธิหน้าที่และ
เสรีภาพของตนเองและผู้อื่น และด้านการยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ส่วนในด้านการตัดสินใจ
อย่างมีเหตุผล ด้านการแสดงความคิดเห็น ด้านการเคารพผู้อื่น และด้านการพิจารณาความคิดเห็น
ของผู้อื่น ครูปฏิบัติเป็นตัวอย่างอยู่ในระดับปานกลาง

ผลการวิจัยจากแบบสังเกตพฤติกรรมประชาธิปไตยพบว่า การจัดประสบการณ์การเรียนรู้
ให้แก่เด็ก พบพฤติกรรมที่เป็นประชาธิปไตยมากในด้านการปฏิบัติตามสิทธิหน้าที่และเสรีภาพ
ของตนเองและผู้อื่น ด้านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมส่วนรวม ด้านการแสดงความคิดเห็น ด้านการ
ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น และด้านการเคารพผู้อื่น แต่พบพฤติกรรมที่เป็นประชาธิปไตยน้อย
ในด้านการตัดสินใจอย่างมีเหตุผล และด้านการพิจารณาความคิดเห็นของผู้อื่น นอกจากนี้ยังพบว่า
มีพฤติกรรมบางด้านที่เป็นทั้งพฤติกรรมที่เป็นประชาธิปไตยและไม่เป็นประชาธิปไตย ส่วนผลการ
วิจัยในการเป็นตัวอย่างที่ดีให้แก่เด็กพบว่า พฤติกรรมประชาธิปไตยที่พบมากคือ ด้านการเคารพ
ผู้อื่น ส่วนด้านอื่นๆ พบพฤติกรรมประชาธิปไตยน้อย และพบพฤติกรรมบางด้านที่เป็นทั้งพฤติกรรม
ที่เป็นประชาธิปไตยและไม่เป็นประชาธิปไตย สำหรับในด้านการแสดงความคิดเห็นนั้นไม่พบพฤติกรรม
ทั้งที่เป็นประชาธิปไตยและไม่เป็นประชาธิปไตย

ภาควิชา ..... ประถมศึกษา
สาขาวิชา ..... การศึกษาปฐมวัย
ปีการศึกษา 2538

ลายมือชื่อนิติ .....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา .....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม .....

C 640903 : MAJOR EARLY CHILDHOOD

KEY WORD : DEMOCRATIC BEHAVIORS/PRESCHOOL/TEACHERS

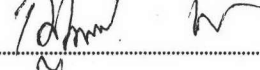
KUSUMAVADEE PAVINRUM : A STUDY OF DEMOCRATIC BEHAVIORS OF PRESCHOOL TEACHERS IN SCHOOLS UNDER THE JURISDICTION OF THE OFFICE OF THE NATIONAL PRIMARY EDUCATION COMMISSION. ADVISOR : ASSOCIATE PROFESSOR DR. TISANA KHEMMANI, 272 PP. ISBN 974-633-393-3

The purpose of this study was to investigate democratic behaviors of preschool teachers in schools under the jurisdiction of the Office of the National Primary Education Commission. The democratic behaviors studied were : respecting others, expressing opinion, accepting others' points of view, considering others' opinion, participating in public activities, making a sensible decision and acting according to one's rights while observing others' rights. The target groups were provincial preschool teachers across the country and Bangkokpreschool teachers teaching at 4 schools under the jurisdiction of the Office of the National Primary Education Commission. There were 350 teachers in total. The study was carried out by using research tools developed by the researcher to measure and observe democratic behaviors. the data was analyzed by using frequency distribution, means and standard deviation.

It was found from the test that the democratic behaviors the teachers put most emphasis on their teaching were : respecting others, participating in public activities, acting according to one's rights while observing others' rights, expressing one's opinion and accepting others' points of view. However, democratic behaviors such as making a sensible decision and considering others' opinion were taught to the students only at the moderate level. The teachers were good role models for the students in terms of participating in public activities, acting according to one's rights while observing others and accepting the students' opinion. However, their role models in terms of making a sensible decision, accepting others' opinion and considering others' opinion were found only at the moderate level.

As for observation of democratic behaviors of teachers in actual teaching, the findings were similar to the above findings, but some autocratic behaviors in the aspects of observing one's and others' rights, participating in public activities, accepting others' opinion and respecting others were also found.

ภาควิชา..... ประถมศึกษา
สาขาวิชา..... การศึกษาปฐมวัย
ปีการศึกษา..... 2538

ลายมือชื่อนิสิต.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ได้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความช่วยเหลืออย่างดียิ่งของ
รองศาสตราจารย์ ดร.ทีศนา แซมมณี อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งท่านได้ให้คำแนะนำ
ปรึกษาและตรวจแก้ไขจนกระทั่งประสบความสำเร็จ ผู้วิจัยซาบซึ้งในความกรุณา จึงขอกราบ
ขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.อุมา สุคนธมาน ประธานกรรมการ
สอบวิทยานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ หนูสุข บุญยสวัสดิ์ กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่ได้
กรุณาแนะนำพร้อมทั้งให้ข้อคิดอันเป็นประโยชน์ต่อการทำวิทยานิพนธ์ รวมทั้งขอกราบขอบพระคุณ
ผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ให้ความกรุณาตรวจแก้ไขและให้คำแนะนำเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ตลอดจน
ผู้อำนวยการและคณะครูในโรงเรียนอนุบาล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ
ทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการวิจัยเป็นอย่างดี

สุดท้ายนี้ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ บิดา-มารดา และคุณวินัย คีรี ซึ่งสนับสนุนด้าน
การเงินและให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยตลอดมา จนสำเร็จการศึกษา และขอขอบคุณเพื่อน ๆ ทุกคน
ที่ให้ความช่วยเหลือและเป็นกำลังใจเสมอมา

กุสุมาวดี พะวินรัมย์

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
รายการตารางประกอบ	ณ

บทที่

1	บทนำ	
	ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
	วัตถุประสงค์ของการวิจัย	8
	ขอบเขตของการวิจัย	9
	ข้อตกลงเบื้องต้น	10
	คำจำกัดความในการวิจัย	10
	วิธีดำเนินการวิจัย	13
	ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	15
2	วรรณคดีที่เกี่ยวข้อง	
	ความหมาย หลักการและแนวคิดพื้นฐานของประชาธิปไตย	16
	ลักษณะของผู้ที่มีพฤติกรรมประชาธิปไตย	24
	การเรียนรู้ทางการเมือง	30
	บทบาทของครูในการสร้างเสริมประชาธิปไตย	35

สารบัญ (ต่อ)

บทที่		หน้า
	การจัดบรรยากาศในโรงเรียนเพื่อสร้างเสริมพฤติกรรม ประชาธิปไตย	41
	ความเป็นประชาธิปไตยของครูและการส่งเสริมประชาธิปไตย ..	43
3	วิธีดำเนินการวิจัย	
	ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	54
	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	57
	การเก็บรวบรวมข้อมูล	71
	การวิเคราะห์ข้อมูล	74
	สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	77
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	
	ข้อมูลจากแบบวัดพฤติกรรมประชาธิปไตยของครูอนุบาล	80
	ข้อมูลจากการสังเกตพฤติกรรมประชาธิปไตยของครูอนุบาล	110
5	สรุปผลการวิจัย อภิปราย และข้อเสนอแนะ	
	วัตถุประสงค์ของการวิจัย	116
	วิธีดำเนินการวิจัย	116
	สรุปผลการวิจัย	118
	อภิปรายผลการวิจัย	121
	ข้อเสนอแนะ	129

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ข้อเสนอแนะในการวิจัยต่อไป	130
รายการอ้างอิง	132
ภาคผนวก	138
ภาคผนวก ก. รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ	139
ภาคผนวก ข. เอกสารขอความร่วมมือในการวิจัย	141
ภาคผนวก ค. รายชื่อโรงเรียนที่ใช้ในการวิจัย	146
ภาคผนวก ง. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	150
ประวัติผู้เขียน	272

รายการตารางประกอบ

ตารางที่		หน้า
1	จำนวนครูผู้สอนชั้นอนุบาลในโรงเรียนอนุบาลที่เป็นประชากรและกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามเขตการศึกษา	56
2	จำนวนและค่าร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่ให้ข้อมูลตอบแบบวัดพฤติกรรมประจำปีโดย	73
3	จำนวนและค่าร้อยละของครูผู้สอนชั้นอนุบาล 2 จำแนกตามข้อมูลด้านสถานภาพส่วนตัว	80
4	จำนวนและค่าร้อยละของครูผู้สอนชั้นอนุบาล 2 จำแนกตามความคิดเห็นและประสบการณ์เกี่ยวกับการสร้างเสริมประจำปีโดย	83
5	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน จำแนกตามการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ให้แก่เด็กของครูผู้สอนชั้นอนุบาล 2	87
6	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน จำแนกตามการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ด้านการเคารพผู้อื่นของครูผู้สอนชั้นอนุบาล 2	89
7	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน จำแนกตามการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ด้านการแสดงความคิดเห็นของครูผู้สอนชั้นอนุบาล 2	90
8	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน จำแนกตามการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ด้านการยอมรับฟังความคิดเห็นของครูผู้สอนชั้นอนุบาล 2 .	92
9	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน จำแนกตามการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ด้านการพิจารณาความคิดเห็นของผู้อื่น ของครูผู้สอนชั้นอนุบาล 2	93
10	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน จำแนกตามการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ด้านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมส่วนรวม ของครูผู้สอนชั้นอนุบาล 2	94

รายการตารางประกอบ (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
11	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน จำแนกตามการจัดประสบการณ์ การเรียนรู้ ด้านการตัดสินใจอย่างมีเหตุผล ของครูผู้สอนชั้นอนุบาล 2	95
12	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน จำแนกตามการจัดประสบการณ์ การเรียนรู้ ด้านการปฏิบัติตนตามลัทธิ หน้าที่และเสรีภาพของตนเอง และผู้อื่นของครูผู้สอนชั้นอนุบาล 2	96
13	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน จำแนกตามการเป็นตัวแบบที่ดี ให้แก่เด็ก ของครูผู้สอนชั้นอนุบาล 2	97
14	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน จำแนกตามการเป็นตัวแบบที่ดี ให้แก่เด็ก ด้านการเคารพผู้อื่น ของครูผู้สอนชั้นอนุบาล 2	99
15	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน จำแนกตามการเป็นตัวแบบที่ดี ให้แก่เด็ก ด้านการแสดงความคิดเห็น ของครูผู้สอนชั้นอนุบาล 2	100
16	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน จำแนกตามการเป็นตัวแบบที่ดี ให้แก่เด็ก ด้านการยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ของครูผู้สอน ชั้นอนุบาล 2	102
17	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน จำแนกตามการเป็นตัวแบบที่ดี ให้แก่เด็ก ด้านการพิจารณาความคิดเห็นของผู้อื่น ของครูผู้สอน ชั้นอนุบาล 2	103
18	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน จำแนกตามการเป็นตัวแบบที่ดี ให้แก่เด็ก ด้านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมส่วนรวม ของครูผู้สอน ชั้นอนุบาล 2	104
19	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน จำแนกตามการเป็นตัวแบบที่ดี ให้แก่เด็ก ด้านการตัดสินใจอย่างมีเหตุผล ของครูผู้สอนชั้นอนุบาล 2 .	106

รายการตารางประกอบ (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
20	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน จำแนกตามการเป็นตัวแบบที่ดี ให้แก่เด็ก ด้านการปฏิบัติตนตามลัทธิ หน้าที่ และเสรีภาพของตนเอง และผู้อื่นของครูผู้สอนชั้นอนุบาล 2	107
21	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานด้านปัญหาในการสร้างเสริม พฤติกรรมประชาธิปไตยของครูผู้สอนชั้นอนุบาล 2	108